

פניני הרמז

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובב"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ר

זמני עיה"ק ירושלים תובב"א:

הדלה"ג - 6:48 / צאת השבת [ר"ת] - 8:42

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם. (כו. יא.), בספורנו: "ונתתי משכני בתוכם. תשרה שכינתי בתוכם בכל מקום שתהיו כמו שיעד קודם העגל באמרו בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך: ולא תגעל נפשי אתכם. לעולם כאמרו לא יוסיף להגלותך וכאמרו כן נשבעתי מקצף עליך ומגער בך: והתהלכתי בתוכם. ענין המתהלך הוא ההולך אנה ואנה לא אל מקום אחד בלבד. אמר אם כן אתהלך בתוכם כי לא אל מקום אחד בלבד ירד שפע הכבוד כמו שהיה במשכן ובמקדש כו' אבל אתהלך בתוכם ויראה כבודי בכל מקום שתהיו שם" ע"כ, ונראה שהדברים תלויים זה בזה, כי מה שאחר חטא העגל נצטמצמה השראת השכינה במקדש לבד, מפני שגילוי לפניו שעתידים לחטוא וטרם נשלם כפרת העגל ויהיו עתידים לילך בגלות ע"כ ע"י בנין ביהמ"ק כלה חמתו בעצים ובאבנים, כדאיתא בקידושין דף ל"א מזמור לאסף שכלה חמתו וכו', אבל כיון שהובטחו לעת"ל שלא יגלו עוד על כן תחזור גילוי שכינה להראות בכל מקום כמו קודם חטא העגל, כמש"כ בכל מקום אבא אליך.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "יראת שמים"

[מתוך ספר בית אב שיחות - נאמר בשנת תשע"ג לפ"ק. א.ה. מאמר זה נשא רבינו שליט"א בעקבות גזירת גיוס בני הישיבות המרחפת בשנים האחרונות באה"ק ה"י, ואשר כבר חזו והתריעו על זה רבותיו הגדולים נבג"מ לבלתי ליקח כספי ממשלת הציונים לצורך מוסדות התורה והחינוך]

העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו, קודם יראו ואח"כ ויאמינו, אולם הרמב"ם בספר המצוות מונה מצוה הראשונה מצוות האמנת אלקות שהוא סיבה

מה פירוש "יראת שמים"? יראת שמים פי' כפשוטו - ירא את ה', מה ד' אלקיך דורש מעמך כי אם ליראה אותו. הנה נאמר אחר קריאת ים סוף ויראו

ואדרבה היראה הוא יסוד הכל [ועוד נבא לבאר בע"ה ענין ולא תזדעזעו].

ועכ"פ מבואר בזה שרק מתוך יראה זכו לקבלת התורה, וקדמה היראה, וכמו דאיתא שמשוה ירד אל העם בצוואתו ית"ש להזהיר אותם שלא יעלו בהר והגבל ההר וגו' פן יפרץ בם, היינו אזהרה חמורה שיפחדו לעלות בהר, ומתי נאמר וידבר ד' את כל הדברים האלה עשרת הדברות, היינו רק ברגע שהיו במצב של יראה עילאה כזאת פן יהרסו לעלות וגו', דייקא ברגע של זה היראה, נשמע קולו ית"ש אנוכי ה' אלקיך וגו'.

ואמנם צריך גם לדעת כי יש דרגות ביראה ומעלות מעלות, הנה איתא בגמרא שבת (דף לא. -) במי שיש בו תורה ואין בו יר"ש, דרבה בר רב הונא המשיל את זה למי שמסרו לו מפתחות הפנימיות ולא החיצוניות והאיך יכנס, דהיינו שהיראה הוא המפתח החיצונה לזכות לתורה, ורבי ינאי המשיל את זה למי שאין לו דרתא ותרעא לדרתא עביד, היינו שהיראה הוא בפנים והתורה בחוץ, וכביאור הדברים י"ל כמו שמצאנו יראה בקרי"ס, שנאמר שם ויראו העם את ה', היינו שהגיעו אז ליראת ה', ושוב נאמר עוד פעם במתן תורה שגדלה היראה כ"כ, עד שאמרו למשה אתה תדבר פן נמות, וזה מגודל היראה, וע"ז נאמר בפרשת ואתחנן (ה. כה - כו) "וישמע ה' את קול דבריכם בדברכם אלי ויאמר ה' אלי שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אליך היטיבו כל אשר דברו: מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אתי ולשמר את כל מצותי כל הימים".

והענין, כי אכן יש יראה של איש פשוט, ודאי פשטות היראה קודם לכל אבל סו"ס אינה שייכת אלא למי שאין בו תורה עדיין, כדי שע"ז יזכה לתורה, אלה הן מפתחות החיצוניות שבלי זה א"א ליכנס כלל, אולם ברגע שזוכה לתורה והשגתו גדלה, אז ע"י התורה שלמד מסוגל ליראה יתירה בדרגה גבוה יותר, היינו יותר יראה ויותר פחד, ושוב ע"י יראה זו במדרגה זו יכול להתגדל בהשגת התורה יותר לפי מדרגות יראתו ית', והוא גופא דרך העליה.

וכבר נאמר בשם הרס"ג שהיה מפחד בכל יום באומרו אתמול עוד לא מלאתי חובת היראה כמו שאני רואה אותה היום, והוא פירוש הגמרא מי שזכה כבר ביראתו להגיע לתרעא, היא התורה, הרי עדיין חסר לו היראה והפחד היותר גדול שהוא נדרש אחר לימודו בשעה זו, וע"ז אמר חבל על

ופועל לכל הנמצאות אני ה' אלקיך, המצוה השנית אמונת היחוד, והשלישית האהבה - לאוהבו ית', ובמצוה הרביעית כתב: "היא שצונו להאמין יראתו יתעלה ולהפחד ממנו", נמצא מצות אמונה קודמת למצות היראה, היפוך מש"כ בקריאת ים סוף תחלה ויראו ואח"כ ויאמינו.

אולם הביאור הוא כמו שכתב להאמין יראתו ופחדו, כי לא שייך להאמין בהקב"ה וביחודו בשכלו בלבד, ולא שייך לאהבו ית"ש בהרגשה אלא אם כן קדמה יראתו ופחדו ית"ש, וזה שכתב להאמין יראתו, כי האמונה והאהבה נחשבת רק אם באה ע"י היראה, הנה ז"ל הרמב"ן בפרשת יתרו (יט. יא.) עה"פ כי ביום השלשי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני, וז"ל: "שכלם יראו ברדתו שם כי יראו מראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר לא שיראו את השם דכתיב כי לא יראני האדם וחי" עכ"ל. היינו שבני ישראל ראו את האש הגדולה והקולות וההר עשן ופחדו, וזה נחשב שראו את ה', היינו שע"ז הפחד והיראה, וינועו, נחשב להם גילוי כבודו ית"ש, והגיעו לידי אמונתו של אנכי ה' אלקיך ונדבקו בו לאהוב אותו ית"ש, והוא אמונת היראה - שכתב הרמב"ם - האמונה שהשיגוה ע"י הפחד והיראה.

והוא פי' דברי הרמב"ם בפירוש המשניות גבי ראש השנה (פיהמ"ש ראש השנה פ"ד ד"ה העובר) שכתב הטעם שאין אומרים הלל בר"ה ויוה"כ, כי הם ימי יראה ופחד ממנו ית' ומברח ומנוס אליו, ופי' מרן (הגרי"ו הלוי) זצ"ל שמרוב פחד בורחים ממנו ונסים אליו עכ"ד, אין הפירוש שבורחים ושוב חוזרים, אלא המברח ממנו היינו הפחד והמורא, ע"ז גופא נמצאים מקורב אליו ית"ש, ודבוק בו, כי ע"י היראה נתבררה יותר האמונה שאין עוד מלבדו ית"ש.

ויובן בזה מה שנצרך כל הרעש והאש והקולות בשעת מתן תורה, כי רק ע"ז הגיעו לפחד ומורא, והיו רואים אותו ית', והאמינו בו ודבקו בו ית"ש, דייקא על ידי זה, וממילא היו שייכים לקבל תורה.

וזה מש"כ בפרשת בחוקותי (כו. יב.) והלכתי בתוכם, כפירש"י: "אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם ולא תהיו מזדעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני תלמוד לומר והייתי לכם לאלקים", אכן הקב"ה יהי' בתוכנו כביכול לדבקה בו, אבל רק ע"י היראה, כי בלא זה לא שייך אמונה ודביקות בו ית',

דלית דרתא ותרעא לדרתא עביד, שלא נתעלה יותר ביראתו, והוא הדרך הקודש להיות הולך ועולה עד אין שיעור, כי יר"ש הוא האוצר שעל ידו יכולים להשיג תורה, ושוב תורתו גדלה יותר ואין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה בלבד, היינו הולך ועולה, וכנגד דרגה זו צריך לאוצר עוד יותר גדול.

הנה מצאנו בהאבות הק' שהיו יראים, באע"ה נאמר אל תירא (בראשית טו. א.), ובמדרש רבה (עו. א) אין אומרים אל תירא אלא למי שירא, והיה ירא פן חטא ח"ו והרג אדם יר"ש, אע"פ שהיה מלחמת מצוה, וביצחק נאמר ויחרד חרדה גדולה (שם כז. לג.) ופירשו חז"ל ראה גיהנום פתוחה לפניו, מחמת חטא קל לכאורה, שבירך הקטן לפני הגדול, והוא פחד יצחק, שהתגלות כבודו ית"ש ליצחק היה בבחינת פחד ויראה - עולה תמימה, וביעקב, הלא כל ימיו היה ירא שמא גרם החטא, שמא יגרם החטא, וכדאיתא במסילת ישרים על משה ואהרן שאהרן היה ירא שמא מעל בשמן המשחה שירד על זקנו, ומשה פחד שמא מעל בזה, והוא מדרגת יראת החטא לפני החטא, ולאח"כ כשעשה המצוה, שמא נתערב בה איזה חטא, יפשפש וימשמש, כידוע פירוש המסילת ישרים (פרק ג), וכן זכיתי לראות אצל רבותי זצ"ל, כל כולם היה יראת חטא, שכל עבודתם היתה מסובב ביראה עצומה, וזה היה גדלותם.

ובאמת הם דברי הרמ"א בריש השו"ע, שויתי ה' לנגדי תמיד, פירש הרמ"א שמפחד ממלך גדול שעומד עליו פן ח"ו יעשה דבר שאינו לכבודו וכו' כ"ש כשישים אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה עומד עליו וכו' מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד הש"י וכו', ושם בריש דבריו כתב שזה שורש מעלת הצדיקים כ"א לפי דרגתו.

וכבר ידוע מה שמסופר מאחד מגדולי הדורות (בעל הישמח משה זצ"ל) שבקש מהקב"ה ליתן לו היראה שמים של מרע"ה, אמרו לו זה אי אפשר, ע"כ ביקש שיתנו לו היר"ש של הרמב"ם, ונענו לו, והתחבא אותו גדול מתחת השולחן מרוב פחד, וביקש מהקב"ה שיקחהו יראה זו ממנו כי לא יכול נשוא, ואכן ביראה דרגא יש כאמור, וכ"א לפי תורתו זוכה ליראה ולפי יראתו זוכה לתורה.

[ואפשר הוא פירוש מאמר חז"ל הנ"ל עה"פ והתהלכתי בתוכם, בתוך כל אחד לפי דרגתו ביראה, ולא תזדעזעו, כי רק היראה ששייך אליו תנתן לו, כי היראה הגדולה ממדרגתו לא שייך, כי

יזדעזע עי"ז, ואפשר הוא הנאמר שאמרו ישראל פן נמות, כי ניתן להם דרגת יראה שעוד לא היה שייך אליהם, ואמר הקב"ה הטיבו אשר דברו ולבעבור נסות אתכם בא אלקים, היינו שיש דרגות יותר ויותר כיצד ליראה את ה', לנסות מלשון נס הספינה כדאיתא במדרש (בראשית רבה נה, א), שצריכים לשאוף להתגדל יותר ויותר, ורק עי"ז מגיעים לשלמות, וזה מה שהראה להם הקב"ה דרך העליה למעלה למעלה, והוא כאמור, וזה גופא החיוב להתבטל לפני רבותינו ואבותינו שהיו גדולים ביראה יותר.

ואפשר הוא הפירוש בתפלת השל"ה הק' הידוע שאומר שם בקשה על הבנים שיהיו בעלי תורה מארי משנה מארי תלמוד וכו' ביראה פנימית לא יראה חיצונית, היינו יראה עילאה לפי דרגתם בתורה, דבלא זה הוא כמאן דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד כאמור.

ובשערי תשובה לרבינו יונה (שער ג ס"ז ז): "עוד אמרו רבותינו זכרונם לברכה כי טובים דודיך מיין חביבים דברי סופרים יותר מיינה של תורה, ואנחנו צריכים לפרש גם את זה, ידוע תדע כי יראת ה' יסוד המצות שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך. ובזה ירצה ה' את ברואיו כמו שנאמר רוצה ה' את יראיו ותקנות חכמים וגדריהם יסוד לדרך היראה כי יעשה גדר והרחקה פן תגע יד אדם באיסור התורה כבעל השדה אשר יעשה גדר לשדהו מאשר יקר בעיניו כי ירא פן יכנסו בו בני אדם והיה למשלח שור ולמרמס שה" עי"ש בכל דבריו הק', וגדריהם ותקנותיהם הם שורש יראת שמים הוא פחד החטא וההרחקה ממנו.

ולדאבוננו בדורנו רחוקים מזה, והולכים ומתרחקים יותר ע"י כאלה מדריכים שבמקום לחזק היראה והפחד מהחטא הם עושים ההיפוך ר"ל, ומסיתים ומדיחים להתחבר עם העבריינים, במקום שיראת ה' מחייב להתרחק מהם מה יותר, ולילך בעקבות רבותינו בגדרים וסייגים להתרחק ולהפרד מהם, ולא להכנס חלילה לשום מקום סכנה הגורם התבוללות והתחברות אליהם, אשר כבר רבים חללים הפילה, ואמרו חז"ל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, צריכים להתחזק ביראת שמים מכל נדנוד עבירה, פעם אמר אחד למרן הגרי"ז זצ"ל כי חינוך מסויים הוא ה'רע במיעוטו', אמר מרן זצ"ל רע במיעוטו איני יודע מהו, הרי שלמה

המלך אומר זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח (קהלת י.א.), ואפשר אפילו חבית השמן גדולה מאוד והזבוב קטן מאוד, סו"ס יבאיש ויביע השמן, צריך לפחד מחטא קטן כמו מן הגדול.

והוא שהקב"ה מבקש מאתנו כי אם ליראה אותו, והיא חובת השעה והיא לבד העצה נגד נסיונות הזמן ונגד המסיתים העומדים עלינו לכלותינו, ואם אין בידינו להציל אחרים, אבל "יזיר עצמו" הוא חובתו של היחיד, וע"ז כל אחד מחויב כלפי עצמו להתחזק, ולהנצל מהם, ולמסור נפשו ע"ז, והיא העמידה בנסיון אשר לפנינו.

וצריך להתפלל ע"ז מקרב לב, וכדאיתא בגמרא ריש עבו"ז שאמר הקב"ה לישראל כפויי טובה הם, כי אני אמרתי מי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי כל הימים, והיה להם לענות אתה תן, פי' שהיו צריכים לבקש מהקב"ה שיתן לבבם ליראה אותו, אע"פ שהכל בידי שמים חוץ מיר"ש, היינו בגזירה ומזל, אבל יר"ש בידי אדם, היינו שיכול להתפלל ע"ז, וכבר איתא בחזו"א (גליונות החומש הנדפס בסוף חזו"א טהרות) על מה שנאמר וברכתך בכל אשר תעשה, שאם מתפלל ע"ז כבר קיים העשיה, והוא שאנו מבקשים והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותך ויחד לבבנו לאהבה "וליראה" את שמך.

נחפשה דרכנו ונחקורה...

כלל ישראל בכל אתר ואתר עטוף אבל ויגון בעקבות האסון הנורא ששלח לנו הקב"ה בליל ל"ג בעומר במירוץ. מרן רבינו ראש הישיבה שליט"א בשיחתו השבועי מידי מוצש"ק על הפרשה התייחס לזה, ונשא את דבריו קול הוצב להבות אש, לאור המצב. בס"ד השגנו כתבים מאחד השומעים שרשם את הדברים, ולאור הביקוש הרב מתלמידי ומעריצי מרן רה"י שליט"א ברחבי העולם, לשתות בצמא את דבריו, אנו שולחים את הדברים בדף נפרד המצורף כאן במייל לכל המנויים.

מי שלא השיגו, יכול לפנות למערכת פניני הרמה במייל: gilyonhoromoh@gmail.com ויקבלו בהקדם.

ויה"ר שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו, ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די,

ונזכה לנחמה שלימה בביאת גוא"צ בב"א!

המערכת

לקבלת הגליון שבועי יש לפנות ל: gilyonhoromoh@gmail.com